

יבום באיסור

Yoni Rabinovitch

1) תלמוד בבלי מסכת יבמות דף כ עמוד א - עמוד ב

מתני'. כלל אמרו ביבמה: כל שהיא איסור ערוה - לא חולצת ולא מתייבמת, איסור מצוה ואיסור קדושה - חולצת ולא מתייבמת... איסור מצוה - שניות מדברי סופרים; איסור קדושה - אלמנה לכ"ג, גרושה וחלוצה לכהן הדיוט, ממזרת ונתינה לישראל, ובת ישראל לנתין וממזר...
גמ':... אלמנה לכהן גדול. קפסיק ותני לא שנא מן הנשואין ולא שנא מן האירוסין; בשלמא מן הנשואין - עשה ולא תעשה, ואין עשה דוחה לא תעשה ועשה, אלא מן האירוסין - לא תעשה גרידא הוא, יבא עשה וידחה לא תעשה! אמר רב גידל אמר רב, אמר קרא: ועלתה יבמתו השערה, שאין ת"ל יבמתו, מה תלמוד לומר יבמתו? יש לך יבמה אחת שעולה לחליצה ואינה עולה לייבום, ואיזו? זו חייבי לאוין. ואימא: חייבי כריתות! אמר קרא: ואם לא יחפוץ האיש לקחת, הא חפץ - מייבם, כל העולה לייבום - עולה לחליצה, וכל שאין עולה לייבום - אינו עולה לחליצה. א"ה, חייבי לאוין נמי! הא רבי רחמנא יבמתו. ומה ראית? מסתברא, חייבי לאוין תפסי בהו קדושין, חייבי כריתות לא תפסי בהו קדושין. מתיב רבא: איסור מצוה ואיסור קדושה, בא עליה או חלץ לה - נפטרה צרתה; ואי ס"ד חייבי לאוין מדאורייתא לחליצה רמיא, לייבום לא רמיא, כי בא עליה אמאי נפטרה צרתה? הוא מותיב לה, והוא מפרק לה, לצדדין קתני: בא עליה - איסור מצוה, חלץ לה - איסור קדושה...
 אלא אמר רבא: גזרה ביאה ראשונה אטו ביאה שניה. תניא נמי הכי: אם בעלו - קנו בביאה ראשונה, ואסור לקיימן בביאה שניה. הדר אמר רבא, ואיתימא רב אשי: לאו מילתא היא דאמרי, דאמר ריש לקיש: כל מקום שאתה מוצא עשה ולא תעשה, אם אתה יכול לקיים שניהם מוטב, ואם לאו - יבא עשה וידחה את לא תעשה, הכא נמי אפשר בחליצה, דמקיים עשה ולא תעשה. מיתיבי: ואם בעלו - קנו! תיובתא.

שיטת רש"י בח"ל למסקנת הגמ'

2) תלמוד בבלי מסכת יבמות דף כב עמוד ב

כיון דלענין יבום מיפטר נפטר, מיזקק נמי זקיק
[רש"י שם: מיזקק נמי זקיק - לאשת אחיו ליבום שאפילו אין כאן אח אלא ממזר זה זקוקה לחליצה].

3) רש"י מסכת יבמות דף פד עמוד א

והא כוליה פירקין - עשה דיבום ולא תעשה דאיסור הוא דרמו אהדדי ולא אתי עשה דיבום ודחי ללאו דאיסור כגון ממזרת לישראל או ממזר לישראלית וכן חללה לכהן ומ"ט דהא נפקא לן בפ"ב מועלתה יבמתו השערה.

4) רש"י מסכת סנהדרין דף נג עמוד א

איסור מצוה כו' - יבמה שנפלה לפני יבם והיא אסורה עליו משום מצוה או משום קדושה, - חולצת ואינה יוצאה בלא כלום, אף על גב דגבי חייבי כריתות קיימא לן בפרק קמא דיבמות (ג, ב) מגזרה שוה דעליה דיוצאה הימנו בלא כלום - בלא חליצה, התם הוא דאסורה ליה איסור חמור דלא תפסי ביה קדושי, אבל איסור מצוה או קדושה דבנות קדושין נינהו מרבינן התם /יבמות/ (כ, א) מיבמתו יבמתו יש לך אחרת שעולה השערה לחלוץ ואינה עולה לייבום, ואיזו - זו חייבי לאוין.

5) תלמוד בבלי מסכת יבמות דף כ עמוד ב

איתמר: ביאת כהן גדול באלמנה - רבי יוחנן ור' אלעזר, חד אמר: אינה פוטרת צרתה, וחד אמר: פוטרת צרתה. באלמנה מן הנשואין - כולי עלמא לא פליגי דלא פטרה, דאין עשה דוחה לא תעשה ועשה, כי פליגי - באלמנה מן הארוסין, מ"ד פוטרת - אתי עשה ודחי את לא תעשה, ומאן דאמר אינה פוטרת - לא אתי עשה ודחי את לא תעשה, כיון דאפשר בחליצה. מיתיבי: ואם בעלו - קנו! תיובתא. לימא, תיהוי נמי תיובתא דר"ל! אמר לך ר"ל: כי אמינא אנא - היכא דמקיימי מצוה, אבל הכא, חליצה במקום יבום לאו מצוה היא.

חייבי עשה

6 תוספות מסכת יבמות דף כ עמוד ב

מסתברא חייבי לאוין תפסי בהו קדושין - ותימה מנלן לאוקמי קרא בחייבי לאוין נוקי קרא בחייבי עשה גרידא דאע"ג דאין מייבמין מ"מ עולים לחליצה כיון דתפסי בהו קידושין

7 תוספות הרא"ש מסכת יבמות דף כ עמוד ב

גזירה ביאה ראשונה אטו ביאה שנייה. ופירש הרב יצחק בהר"מ הלכך חייבי לאוין חולצת דהא זקוקתו מדאורייתא לביאה ראשונה ולא מתייבמת משום ביאה שנייה, ואלמנה מן הנישואין נמי אע"ג דאינה זקוקה לכ"ג כלל דהא אין עשה דוחה ל"ת ועשה אפ"ה צריכה חליצה גזירה מן הנישואין אטו מן האירוסין. וקשה לפירושו דמשמע דאיחדי האי שינויא דגזירה לגמרי, ועוד מצרית ואדומית דחייבי עשה נינהו לא ליבעו חליצה

8 תלמוד בבלי מסכת פסחים דף נט עמוד א

תנו רבנן: אין לך דבר שקודם לתמיד של שחר אלא קטרת בלבד, שנאמר בה בבקר בבקר ויוקדם קטרת, דבר שנאמר בו בבקר בבקר דכתיב דוהקטיר עליו אהרן קטרת סמים בבקר בבקר, לדבר שלא נאמר בו אלא בקר אחד. ואין לך דבר שמתעכב אחר תמיד של בין הערבים אלא קטרת, ונרות, ופסח, ומחוסר כפורים בערב הפסח שטובל שנית ואוכל את פסחו לערב. רבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקא אומר: אף מחוסר כפורים בשאר ימות השנה, שטובל ואוכל בקדשים לערב. בשלמא לתנא קמא: יבא עשה דפסח שיש בו כרת, וידחה עשה דהשלמה שאין בו כרת. אלא לרבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקא, מאי אולמיה דהאי עשה מהאי עשה?

9 רמב"ם הל' שחיטה פרק יג הלכה יט

אסור ליטול אם על הבנים, ואפילו לטהר בהן את המצורע שהיא מצוה. ואם לקח, חייב לשלח; ואם לא שילח, לוקה-- שאין עשה דוחה את לא תעשה ועשה, ולא עשה דוחה עשה.

10 רמב"ם הלכות יבום וחליצה פרק ו הלכה י + יא

הייתה היבמה אסורה על יבמה איסור לאו, או איסור עשה, או שהייתה שנייה--הרי זו חולצת, ולא מתייבמת: ומפני מה צריכה חליצה, מפני שיש בה ליקוחין; הואיל וקידושין תופסין בהן, הרי הן זקוקות ליבום. ומן הדין היה שיתייבמו, שהיבום מצות עשה, וכל מקום שאתה מוצא עשה ולא תעשה, יבוא עשה וידחה את לא תעשה; אבל חכמים גזרו, שלא יתייבמו חייבי לאוין ולא שנייות--גזירה שמא יבוא עליה ביאה שנייה, והרי ביאתה אסורה ואין שם מצוה: שאין מצות עשה, אלא ביאה ראשונה בלבד. לפיכך אם עבר ובעל יבמתה אסורה משום לאו, או משום עשה, ואין צריך לומר שנייה--הרי זה קנה קניין גמור, ומוציאה בגט; והיא וכל צרותיה מותרות לזר, שהרי נפטר.

11 חידושי הרשב"א מסכת כתובות דף מ עמוד א

...אלא דקשיא לי דאם איתא דולו תהיה לאשה אשה שיש לו בה הויה קאמר א"כ אפילו חייבי עשה כגון מצרי ואדומי כונס לו לאשה והא מנא תיתי דהא קיי"ל דאין עשה דוחה עשה השוה בכל כגון זה שאיסורו נוהג בכהנים ולוים וישראלים, וי"ל דעשה דמצרי כיון דאינו עשה גמור אלא לאו הבא מכלל עשה לא עדיף מלאו גמור דנדחי מפני עשה, וכן בעולה לכה"ג לא הוי עשה גמור אלא נדחה מפני עשה כלאו...

12 חידושי הרשב"א מסכת יבמות דף כ עמוד א

וא"ת נימא כי אתא קרא ליבמה שעולה לחליצה ולא ליבום דוקא לחייבי לאוין שיש בהן עשה כגון אלמנה לכהן גדול ומצרית ראשונה שהיא גרושה לכהן הדיוט א"נ לחייבי עשה גרידי דאינן עולין ליבום דאין עשה דוחה עשה ולא עשה ול"ת, אבל חייבי לאוין גרידי עולין אפילו ליבום דאתי עשה ודחי ל"ת, איכא למימר דכל דקרינא ביה לקחת במשמע כלומר שאין בה לקוחין לכתחלה ושייך בה לקוחין בדיעבד.

13) חידושי הרמב"ן מסכת יבמות דף כ עמוד א

והא דתניא בחייבי לאוין ואם בעלו קנו דוקא בחייבי לאוין גרידא אבל חייבי לאו ועשה אלמנה מן הנשואין לכהן גדול מצרית ראשונה גרושה לכהן הדיוט אם בעלו לא קנו כדאמרין לקמן בשמעתין שאינה פוטרת

14) שולחן ערוך אבן העזר הלכות חליצה ויבום סימן קעד

[א] יבמה שהיא אסורה ליבם, בלאו או בעשה או באיסור שניות דרבנן, היא חולצת ולא מתייבמת, וצרתה או חולצת או מתייבמת; ואין חליצתה פוטרת צרתה, אבל חליצת צרתה פוטרת אותה. **ואם עבר ובא עליה, קנאה**, ונפטרת צרתה. ואם רצה להוציאה, מוציאה בגט. **[ביאור הגר"א שם: א]** או בעשה. מטעמא דאמר שם בח"ל משום ביאה שניה:]

15) קובץ הערות סימן ה

ו) וברמב"ם שם בהל' מלכים [פ"ב ה"ג] כתב באשת מלך דאסורה להתיבם, כך אין חולצין לה, משום שאינה עולה ליבום. וקשה דהא דאשת מלך אינה מתיבמת הוא מקרא דשום תשים עליך מלך, שתהא אימתו עליך, כמו שאין משתמשין בשרביטו ולא רוכבין על סוסו [סנהדרין כ"ב ע"א], והא דעת הרמב"ם בפ"ו מהל' יבום [ה"י] דבחיבי עשה אם בא עליה קנאה, והטעם מבואר בקרית ספר שם, דחיבי עשה, מדאורייתא מותרת להתיבם, והוא כשיטת הרשב"א בכתובות (דף מ' [ע"א]) - הובא בשיטה שם - דלאו הבא מכלל עשה לא עדיף מלאו גמור דנדחה מפני עשה, וא"כ גם אשת מלך תהא מותרת להתיבם מדאורייתא, וממילא תהא עולה לחליצה כחיבי לאוין. **וי"ל דדברי הרשב"א אינן אלא באיסור עשה, דנדחה מפני מ"ע כמו איסור ל"ת, אבל כבוד מלך אינו איסור עשה אלא מצות עשה ממש, שתהא אימתו עליך, ומי שנוהג כבוד ומורא במלך מקיים מצות עשה, ומצוה אינה נדחית מפני עשה. ועוד אפשר לומר, דכמו דעשה דכבוד תורה עדיפא משאר מצות, כמבואר בשבועות (דף ל' [ע"ב]), ה"נ עשה דכבוד מלך עדיפא, ומ"מ ד"ז אינו ברור:**

חייבי לאוין ועשה

16) תוספות מסכת יבמות דף ג עמוד ב

לא תעשה שיש בו כרת מי דחי - וא"ת ואמאי לא ילפינן דלידחי מעשה דייבום דדחי לא תעשה דכרת דאשת אח וכ"ת דהיינו הא דקאמר לקמן (דף ז:): אלא איצטריך סד"א תיתי אחות אשה במה מצינו מאשת אח דא"כ היכי דחי עלה מי דמי התם חדא איסורא הכא תרי איסורי הא לא מפלגינן בשום מקום וילפינן מכלאים בציצית אפי' תרי איסורי היכי בעי למילף

17) חידושי הרמב"ן מסכת יבמות דף כ עמוד א

ואיכא למידק ומן הנשואין מי ניחא כיון דלא אתי עשה ודחי לא תעשה ועשה אמאי חולצת הו"ל כחיבי כריתות, ואיכא למימר סבירא לן זיקה בכדי לא פקעה דחיבי לאוין לא מפקעי קידושין, אי נמי איכא למימר גזירה משום שאר חייבי לאוין

18) תוספות מסכת יבמות דף כ עמוד ב

גזירה ביאה ראשונה אטו כו' - אלמנה מן הנשואין וחיבי עשה נפקא לן מיבמתו דאע"ג דאין עולין ליבום עולין לחליצה.

19) תלמוד בבלי מסכת יבמות דף כ עמוד ב

איתמר: ביאת כהן גדול באלמנה - רבי יוחנן ור' אלעזר, חד אמר: אינה פוטרת צרתה, וחד אמר: פוטרת צרתה. באלמנה מן הנשואין - כולי עלמא לא פליגי דלא פטרה, דאין עשה דוחה לא תעשה ועשה...

20) פתחי תשובה יורה דעה סימן רסו

אבל שלא בזמנה אינה דוחה עיין (בתשו' רבינו עקיבא איגר סימן קע"ד) שנשאל במל בשבת שלא בזמנו אי אמרינן ביה דעביד לא מהני והוי כאילו נחתך העור מעצמו או ע"י עובד כוכבים דצריך להטיף דם ברית או כיון דרק יומא קגרים אין זה בכלל אע"ל"מ והאריך בזה לדחות ראית השואל לסברא זו וכתב

דגם משוחט בשבת אין ראייה דשאני התם דאין העבירה תלוי בשחיטה דאף בנוחרו הוי מלאכת שבת ולא יתוקן הלאו במה דלא מהני (עיין בנ"צ לעיל סימן י' הבאתי סברא זו בשם מהרי"ט וח"ד ושם העירוטי ע"ז מעבר ושחט או"ב ע"ש) אבל במל בשבת העבירה תלוי במצוה דמילה למאי דקיי"ל מקלקל בחבורה פטור אלא דמילה הוי מתקן גברא י"ל בזה דלא מהני וצריך להטיף ד"ב ולא נתקן גברא והוי מקלקל ולא נעשה מלאכת שבת. ושוב כתב לעיקר דבמל שלא בזמנו בשבת דמהני א"צ להטיף ד"ב דדמי שפיר לשוחט בשבת דגם במילה אף אם נדון דלא מהני מ"מ לא הוי מקלקל כיון דעתה אינו חסר רק הטפת ד"ב מקרי מתקן

21) תוספות מסכת חולין דף קמא עמוד א

לא צריכא דעבר ושקליה דלאו עבריה כו' - מכאן קשה לפי' ריב"א בפ' אלו עוברין (פסחים דף מז:); דאמר אחרישה לא ליחייב הואיל וחזי לכסויי בהו דם צפור והקשה והא יום טוב עשה ולא תעשה הוא ותירץ דנהי דלא דחי מיהו אם עבר על אותו לאו אינו לוקה דהא דלא דחי היינו משום עשה אבל הלאו כמאן דליתיה דעשה דחי ליה והכא משמע דכל זמן דלא עבר ושקלה איכא עשה ולא תעשה וצריך לומר לפירושו שמא דוקא לענין דלא לקי על אותו לאו אבל לא מדחי ליה לגמרי.

מהלך א': ספיקת המשנה למלך

22) דרך מצוותיך חלק ג

ודע דכל יבמה שהיא אסורה בלאו, דקיימא לן חולצת ולא מתייבמת, אם עבר ובא עליה פשיטא דלא עבר אלא אדרבנן, דהא מדין תורה ראויה היא לייבום... אך מאי דמספקא לי הוא בכהן גדול שנפלה לו אלמנה מן הנישואין, דמדין תורה אינו מייבם, דלא אתי עשה דוחה לא תעשה ועשה, ואם עבר ובא עליה אם חייב כרת, כיון דמדין תורה אינה עולה לייבום הוי ליה אשת אח שלא במקום מצוה, דהא מן הדין אפילו חליצה לא הוה צריך אלא דריבה אותה הכתוב מדכתיב 'יבמתו השערה', ונהי דלחליצה ריבה אותה לייבום אפשר דבאיסורה קיימא. והדבר צריך אצלי תלמוד, דאפשר דכיון דריבה אותה לחליצה פקע ממנה איסור אשת אח, וצריך עיון

23) שער המלך על הלכות יבום פרק ו הלכה יא

הנה רבינו הגדול בס' פרשת דרכים [דרך מצותיך ח"ג] נסתפק בכ"ג שנפלה לו אלמנה מן הנישואין דמן התורה לא מייבם דלא אתי עשה דחי ל"ת ועשה אם עבר ובא עליה חייב כרת כיון דמדין תורה אינה עולה ליבום ה"ל אשת אח שלא במקום מצוה דהא מן הדין אפי' חליצה אינה צריכה אלא דריבה אותה הכתוב מדכתיב יבמתו ונהי דריבה אותה הכתוב לחליצה ליבום אפשר דבאיסורא קיימא והדבר צריך תלמוד דאפשר כיון דריבה אותה הכתוב לחליצה פקע ממנה איסור אשת אח, וצ"ע.

24) חידושי הרשב"א מסכת יבמות דף כ עמוד א

וקשיא לי כיון דבעינן השתא למימר דחייבי לאוין גרידי לא סלקן ליבום א"כ נגמר מהכא דלא דחי עשה לל"ת וכדפרכינן לעיל בריש פרקין, וניחא לי דשאני הכא דיבום חדוש הוא שהרי אסרה תורה אשת אח בכלל העריות וכיון שכן מה שחדש והתיר התיר מה שלא התיר נשאר בכלל האיסור הראשון ואין להקשות למה לא התיר יותר דאין לך בו אלא חדושו בלבד.

25) תוספות הרא"ש מסכת יבמות דף ג עמוד ב

וא"ת חייבי עשה נמי יפטרו צרתן כמו אילונית לרב אסי דכיון דאינה מתייבמת הויא לה כאשת אח שלא במקום מצוה ואית בה כרת, וי"ל משום דחייבי עשה בעו חליצה כדמרבינן לקמן מיבמתו הלכך לא דמי לאחות אשה דאינה זקוקה כלל.

26) רבי אברהם מן ההר (מהד' בלוי) מסכת יבמות דף כ עמוד ב

דלא תפסי בהו קדושי. הלכך קרינן בהו [לקחת], דהא אית בהו צד קיחה בדיעבד שהיא צריכה גט וחליצה, הלכך רבויא [דיבמתן]

27) רש"י מסכת יבמות דף כ עמוד א

יש לך יבמה כו' - דאם כתב ולא יחפוץ האיש לקחת את יבמתו ועלתה השערה הוה משמע דההיא דקרינא ביה לקחת הוא דקא מצרכה רחמנא ועלתה השערה לחלוץ אבל חייבי לאוין דלא קרינן בהו לקחת לא קרינן בה ועלתה להכי הדר כתב יבמתו למימר דיש לך יבמה אחרת שעולה השערה לחלוץ ואע"ג דלא כתיב בה לקחת שאין עולה לייבום.

תפסי בה קידושין - הילכך קרינן ביה לקחת בדיעבד אבל חייבי כריתות לא תפסי בהו קידושין ואפי' עבר האי יבם ונסבה לאו קיחה היא.

28) רש"י מסכת יבמות דף כ עמוד ב

ואם בעלו קנו - ויוצאות בגט בלא חליצה.

פוטרת - אותה ואת צרתה מן החליצה וסגי לה בגט.

29) בית הבחירה (מאירי) מסכת יבמות דף כ עמוד ב

כל זה שביארנו בחייבי לאוין והוזכרה במשנתנו עמהם אלמנה לכהן גדול אין הדין שוה בה לשאר חייבי לאוין והענין הוא שאלמנה מן האירוסין שאין בה אלא לאו גרידא דינה כשאר חייבי לאוין לגמרי אבל אם היא מן הנשואין שכבר נבעלה ויש לו עליה לאו של אלמנה ועשה דבעולה אי איפשר לומר שיבא עשה של יבום וידחה לאו ועשה ואם כן אף מן התורה אינה בת יבום... ואם בעל לא קנה כלל מתורת יבמה שהרי אינה בת יבום כלל אלא שמכל מקום אם בא עליה בתורת קדושין וברצונה צריכה גט שהרי קדושין תופשין בה

30) רמב"ם הלכות יבום וחליצה פרק ו הלכה יא

ויבמה שהיא אלמנה מן הנשואין, ובא עליה כוהן גדול--לא נפטרה צרתה, שאין עשה דוחה את לא תעשה ועשה, והואיל ולא קנה מן התורה קניין גמור, לא הותרה צרתה לזר עד שתחלוץ.

מהלך ב': מצוה הבאה בעבירה**31) תוספות מסכת יבמות דף ב עמוד א**

אחות אשתו - אין להקשות דנדה תאסר ליבם אע"פ שמטרה אח"כ כמו אחות אשתו שאין מתייבמת אפי' מתה אשתו אחרי כן דלא דמי דאחות אשה ושאר עריות האיסור עומד על היבם טפי משאר בני אדם אבל נדה לכ"ע אסירה ואפילו בנדתה משמע בפסחים ס"פ אלו דברים (ד' עב): דבת ייבום היא דקאמר ר' יוחנן אשתו נדה בעל חייב יבמתו נדה בעל פטור ופריך עלה מאי שנא יבמתו דקעביד מצוה כו' משמע דקני לה

32) תוספות מסכת סוכה דף ט עמוד א

ההוא מיבעי ליה למעוטי גזולה - תימה תיפוק ליה משום דהוה ליה מצוה הבאה בעבירה דמהאי טעמא פסלינן אתרוג הגזול ביום טוב שני לקמן בריש לולב הגזול (ד' כט):? ... וי"ל דטעמא דמצוה הבאה בעבירה לאו דאורייתא אלא מדרבנן

33) קובץ הערות סימן יא

א) [ב' ע"א] בתד"ה ואחות אשה, וז"ל: ואפילו בא עליה בנדותה משמע בפסחים דקני לה וכו' עכ"ל. וקשה להסוברין דמצוה הבאה בעבירה פסולה מדאורייתא, אמאי קא עביד מצוה, הא אין עשה דוחה ל"ת שיש בה כרת. ועוד היכא משכחת לה כלל להך דטעה בדבר מצוה ועשה מצוה פטור מחטאת [עיי' פסחים ע"ב ב'], דכיון דהיא מצוה הבאה בעבירה, ממילא לא עשה מצוה. וי"ל דטעמא דמהב"ע לא מהני אלא לבטל את קיום המצוה, אבל לא לבטל את ההכשר שחל ע"י המעשה, כמו בעבר ומל בשבת שלא בזמנה, דאף דעשה עבירה, מ"מ המילה כשרה, וממילא נתקיימה המצוה ג"כ, דהמצוה היא שיהא התינוק נימול, והרי הוא מהול מילה כשרה. דדוקא היכא דהעשיה בעצמה היא גוף המצוה, שייך הך דמהב"ע, אבל היכא דעיקר המצוה היא תוצאות המעשה - והעשיה בעצמה אינה אלא כמו הכשר להמצוה - והעבירה היא בגוף המעשה ולא בתוצאותיה, שפיר המצוה מתקיימת. וכן ביבמתו

נדה, דנראה מדברי תוס' כאן, וכן בפ' כיצד (דף כ' [ע"ב ד"ה אטון]), דהמצוה הוא הקנין, וכיון דלא שייך לבטל את הקנין מטעמא דמהב"ע, ממילא מתקיימת המצוה.

34) חוסן יוסף אות קל"ז

בענין מהב"ע, אי שייך כשיש להמצוה פעולה ונעשית הפעולה, דיהיה מחויב לחזור ולעשות המצוה בשביל ענין המצוה לבד, לדמיון, עושה מעקה בשבת באיסור, דסוף סוף נעשית השמירה, וס כל זה יהיה מחויב לסתור המעקה בחול, ולחזור ולעשותו, בשביל ענין המצוה לבד, ע' במהרי"ט שם בסוה"ד.

35) ירושלמי שבת פרק יג הלכה ג

חברייא בעון קומי רבי יוסה לא כן אמר רבי יוחנן בשם ר' שמעון בן יוצדק [דף עב עמוד ב] מצה גזולה אינו יוצא בה ידי חובתו בפסח. אמר לון תמן גופה עבירה. ברם הכא הוא עבר עבירה. כך אני אומר הוציא מצה מרשות היחיד לרשות הרבים אינו יוצא בה ידי חובתו בפסח.

36) בית יוסף יורה דעה סימן שמ

ומ"ש ופריך עלה בירושלמי וכו'. בפרק הנזכר (ה"ג) כלומר פריך דכשם שאינו יוצא ידי חובתו במצה גזולה משום דהוא מצוה הבאה בעבירה אף קריעה זו שקרע בשבת מצוה הבאה בעבירה היא ואמאי יצא ומשני תמן גופה עבירה ברם הכא הוא עבר עבירה כך אנו אומרים הוציא מצה מרשות היחיד לרשות הרבים אינו יוצא בה ידי חובתו בפסח כלומר לא דמי למצה גזולה דהתם גוף המצוה שהיא המצה היא עבירה שהיא גזולה אבל הכא גוף החלוק אינו עבירה אף על פי שהמעשה שהוא עשה בו הוא עבירה לא מיקרי מצוה הבאה בעבירה כי היכי דמוציא מצה מרשות היחיד לרשות הרבים אף על פי שעבר עבירה יוצא בה ידי חובתו בפסח לפי שהיא עצמה אינה עבירה:

37) חידושי הריטב"א מסכת סוכה דף לא עמוד א

והקשו בתוספות מ"מ כיון שתקפה מחברו הא איכא מצוה הבאה בעבירה, ותירצו דלא אמרינן מצוה הבאה בעבירה אלא בדבר שהוא בא לרצות כגון קרבן שופר ולולב וכיוצא בהם, אבל בסוכה שאין בה ריצוי ליכא משום מצוה הבאה בעבירה, ולא נראה דהא בירושלמי חששו למצה של טבל ולמצה גזולה משום מצוה הבאה בעבירה וכדכתבנא התם, אבל הנכון דהכא כיון דלא קני לה כלל וברשותיה דמאריה איתא ואין המצוה מוציאתה מרשות בעליה לא חשיבא מצוה הבאה בעבירה, והרי הוא כאילו היתה שדה דעלמא גזולה ברשותו שאע"פ שעבירה בידו אין הסוכה נפסלת בכך, כנ"ל.

38) חידושי הרמב"ן מסכת פסחים דף לה עמוד א

וצ"ע משום מצוה הבאה בעבירה ולא מצאתי כן אלא בגזלה, והכי משמע הכא בגמ', אבל במס' שבת בפ' ר"א דאורג מצאתי בירושלמי (ה"ג) ראייה דאפי' בשאר עבירות, ושוב מצאתי בתוס' שאמרו דאין בשאר המצות משום מצוה הבאה בעבירה אלא בקרבן ובלולב שמהללין בה, דהא סוכה צריך בה לך למעוטי גזולה (סוכה כ"ז ב') ולא ממעטינן לה משום מצוה הבאה בעבירה, וגם זה אינו נכון בטעם והוא משתבר מן הירושלמי שהזכרתי, אבל מ"מ קשיא הך ברייתא לרבי יוחנן דמצטריך לה קרא משום מי שאיסורו משום בל תאכל חמץ, וכן סוגיא דסוכה גזולה קשיא, ויש לי לתרץ שאין בטבל דין מצוה הבאה בעבירה מפני שבידו לתקן.

מהלך ג': ממילא אין שום מצוה באשה זו**39) קהילת יעקב סימן ט"ז**

ואפשר דסברת הגמ' הוא דכל היכא שע"פ דין אסור ליבמה הרי היא מופקעת מעיקר המצוה ולא חלה כלל מצות יבום באשה זו

40) שיעורי ר' שלמה יבמות סימן ד

אבל בחיובא דיבום כיון דכל המצוה היא לייבם אשה זו, והמצוה המוטלת עליו היא לעולם כלפי יבמתו זו, א"כ מכיון דיבמה זו אסורה עליו אף ביבום, דאין איסורא נדחה מקמי העשה, הרי ממילא תו לא רמיא עליה כלל מצות יבום, דלא שייכא הכא מצוה זו. ומהאי טעמא בחייבי ל"ת ועשה ובעלה לשם יבום, לא קנאה ולא קיים מצות יבום, דכיון דאסורה עליו, ליכא עליה כלל חיוב דיבום ואין המצוה מוטלת עליו.

41) גמרא בכורות דף יב עמוד ב

אמר רב חסדא בהמת שביעית פטורה מן הבכורה וכו' לאכלה אמר רחמנא ולא לשריפה. [רש"י שם: לשריפה ואי מיחייב בבכור סלקי אימורים לגבוה עכ"ל.]

42) קובץ הערות סימן מח אות יט

ועיין בפ' הבא על יבמתו (דף ס"ד ע"ב) גבי מתו שני אחיו מחמת מילה השלישי ימול, חזי דקשרית איסורא וסכנתא, ופירש"י [ד"ה איסורא] דכיון שאין צריך למולו, הוי מילה שלא בזמנה ואינה דוחה את השבת. ושמעתי מקשין בשם הגאון ר' יצחק רבינוויטש ז"ל מפאניוויז, על שיטת הריב"א בתוס' חולין (דף קמ"א ע"א [ד"ה לא]) דהיכא דאין עשה דוחה ל"ת ועשה אינו לוקה על הל"ת, דהל"ת נדחית, אף דהעשה דאיכא בהדי ל"ת אינה נדחית, מ"מ כיון דאי לאו העשה שעמה היתה נדחית, גם עכשיו היא נדחית, וה"נ כיון דאי לאו סכנתא ליכא איסור שבת במקום מילה, גם עכשיו דאיכא סכנתא, ראוי להיות נדחה איסור שבת, וליכא אלא סכנתא לחודא, כמו התם, דהל"ת מיהת נדחית:

43) גמרא יבמות דף ח עמוד א

רבא אמר ערוה לא צריכא קרא דאין עשה דוחה לא תעשה שיש בו כרת כי איצטריך קרא למיסר צרה

43ב) תוספות יבמות דף טז עמוד א ד"ה בני צרות

וא"ת לשמואל דמספקא ליה בהאשה רבה (לקמן צב: ושם) אי קידושין תופסין ביבמ' לשוק א"כ פשיטא דכשירה דמיד שקדשה פקעה לה זיקה כדאמר' בשומרת יבם שקידש אחותה שקדושה מפקיעין הייבום וי"ל דלא דמי דהתם אין שום תקנה לעשות שתתייבם שאין להמית אחותה אבל היבמה שנתקדשה לשוק אפשר לתקן ע"י גירושין שתתייבם הלכך לא פקע זיקה

44) קרן אורה יבמות כו עמוד ב

בד"ה וחליצה פסולה צריכה לחזור כו'. ולקמן נמי קאמר אלא צרה דלאה תיפטר אף על גב דלא מצוי ליבומי כו'. מדבריהם ז"ל נראה דהיכא דאיכא צרה לא שייך גם כן ביטול מצות יבמין, אם לא משום חשש מיתה דצרה. והיכא דאיכא צרות הרבה מותר ליבם אחת מן האחיות. ואם כן בד' אחין ויש להם צרות מותר גם כן ליבם האחיות, דהא הוי מיתה דתרי, שמא ימות אחיו ושמא תמות הצרה. ולענ"ד נראה דאף על פי שיש לה צרה מכל מקום איכא ביטול מצות יבמין מן האחיות השניה, והיא מיפטר' בלא כלום, דחליצת צרתה לא מהני לה, כיון דכבר פקעה זיקתה על ידי איסור אחות אשה. ובאחים הוא דלא שייכא ביטול מצות יבמין כיון שיש עוד אח לקיים המצוה. אבל להפקיע זיקה מהיבמה שייך ביטול אפילו אם יש לה כמה צרות, ויתבאר עוד לקמן בזה.